

TUSSA ENERGI AS
Langemyra 6
6160 HOVDEBYGDA

Vår dato: 25.05.2021
Vår ref.: 201907463-13
Arkiv: 315/094.1Z
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Marthe Cecilie Pramli

Regulering av Åmelavassdraget - vedtak om åpning av revisjon

Det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon i medhold av vassdragsreguleringsloven. Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende konsesjon:

- Betingelser for L/L Tussa Kraft til erverv av bruksrett og til å regulere Åmelavassdraget m.v. Fastsatt ved kongelig resolusjon av 16. juni 1972.

NVE viser også til etterfølgende planendringer knyttet til konsesjonen.

Innkømne krav

NVE mottok 03.07.2019 et krav fra Åheim Elveeigarlag om revisjon av konsesjonene knyttet til Åmela Kraft. Med bakgrunn i at kravet er stilt av en interesseorganisasjon, videresendte NVE kravet til kommunene Vanylven og Volda i brev av 12.03.2020, med spørsmål om hvorvidt de ønsket å fremme et revisjonskrav og hvordan kommunene eventuelt ville koordinere seg. Vanylven kommune svarte i brev av 24.06.2020, med krav fra flere interessenter, blant annet elveeigarlag og grunneiere knyttet til Åheimselva og Nordalselva. Kravene gjelder minstevannføring og biotopjusterende tiltak i begge elvene, med formålet om å bedre forholdene for anadrom fisk, som også er viktig for friluftsliv og rekreasjon. Det er samtidig ønskelig å bedre vanngjennomstrømningen for å unngå gjengroing. Vanylven kommune støtter samtlige krav. De har vært i kontakt med Volda kommune, som mener dette omhandler deres kommune i liten grad.

Revisjonens formål

Ved en revisjon av konsesjonsvilkår ser NVE det som hensiktsmessig at det blir foretatt en samlet gjennomgang av konsesjonen over.

Vi viser til at hovedformålet med en revisjon er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger ved utbyggingen. Bestemmelser i konsesjonen om høyeste og laveste regulerte vannstand (HRV og LRV) samt overføringer kommer ikke inn under hva som kan revideres. Revisjonen åpner imidlertid for å vurdere blant annet endring i manøvreringspraksis, minstevannslipp og biotopjusterende tiltak.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

NVE vil i sin behandling følge OEDs ”Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner” av 25.05.2012.

Kravene

Vanylven kommune skriver i brev av 24.06.2020 at de ønsker en vilkårsrevisjon i Åmelavassdraget. De viser til kravene som er fremmet av elveeierlagene i Åheimselva og Nordalselva og påpeker at de støtter disse:

- Vilkårsrevisjonen må bli en del av arbeidet med oppfølging av vannforskriften.
- Krav om miljøbasert minstevannføring i begge elvene og må sees i sammenheng med habitatforbedrende tiltak og de aktuelle arters behov.
- Biotopjusterende tiltak, gytegrus, bedring av gyteforholdene og istandsetting av elvestrengen.

Åheimselva

Åheim elveeigarlag påpeker i sitt brev av 03.07.2019 at økt minstevannføring i Åheimselva vil være positivt for laksen, særlig om sommeren ved lave vannføringer, og vil være viktig for dem som bruker elva. Også Dag Aamelfot fremhever i brev av 03.08.2020 at minstevannføring vil reetablere Åheimselva som lakseførende elv og skape et attraktivt rekreasjonsområde. Aamelfot viser til at lakseførende strekning kan forlenges med ca. 1 km ved å bygge laksetrapp forbi fossen i Store Lakshølen.

Nordalselva

Vik elveigarlag/grunneigarlag krever i brev av 08.04.2020 en minstevannføring fra Kvandalsvatnet N, med formål å reetablere Nordalselva som ei god lakseelv. De viser til presentasjon av Swecos rapport i 2019, der det fremkom at det er lav tetthet av anadrom fisk i Nordalselva, og at bakgrunnen for dette er jevnt høy vannhastighet og homogent elveløp. Den største flaskehalsen anses å være tilgjengelige gyteareal i elva, samtidig som redusert vannføring og fortynningskapasitet medvirker til at næringskonsentrasjonen i elva er høyere nå enn før reguleringene. Dette gir større fare for gjengroing. Uttalelsen fra Vik elveigarlag inkluderer også et innspill fra Syvde Bygdeutvikling, som stiller seg bak innspillet og peker på at villaksen er viktig også for dem.

Nordal og Tverberg grunneierlag skriver i uttalelsen av 07.04.2020 at minstevannføring i Nordalselva er viktig for å øke vanngjennomstrømningen og hindre gjengroing. Også grunneierne på Brudevoll krever minstevannføring i Nordalselva i sitt brev av 08.04.2020. De forutsetter at det blir gjennomført nødvendige utbedringer samt etablert fisketrapp i vassdraget.

Kommentar fra konsesjonær

Tussa Energi AS har i brev av 08.03.2021 kommentert de innkomne kravene om revisjon. De viser til at Åmelavssdraget har fått kategori 2.1. – ikke prioritert i NVE-rapport 49/2013 «Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022». Tussa Energi påpeker at de fleste kravene for begge vassdragene handler om laksefiske, som kravstillerne hevder har blitt dårligere etter etablering av reguleringen på 1970-tallet. Tussa Energi mener det kan være mange grunner til denne utviklingen, dersom den i det hele tatt stemmer.

Åheimelva

Tussa Energi viser til at det er gjort flere fiskeundersøkelser i Åheimselva. De trekker frem at tilstanden i elva er vurdert som god i «Temarapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning» (2010-2014), og at påvirkning av reguleringen er vurdert til liten/ingen. Sweco har høsten 2020 utført en fiskeundersøkelse

i Åheimselva, og her konkluderer de med at flaskehalsene for produksjon av anadrom fisk er flere, blant annet få gyteområder og lang avstand mellom dem. Skjulkapasiteten i vassdraget er vurdert som god, men hulrom og andre skjulesteder er flere plasser fylt igjen med finstoff. Det er også lengre strekker med lite skjul.

Rapporten foreslår flere habitatforbedrende tiltak for å øke produktiviteten for laks og ørret i Åheimsvassdraget, som Tussa Energi ønsker å se nærmere på.

Når det gjelder det regulerte feltet for Åheimselva påpeker de at dette er på 4,63 km², som er ca. 7,5 % av det opprinnelige 66 km² store feltet som drenerte til fjorden i Åheim. Middellavrenninga i det regulerte feltet er knapt 10% av middellavrenninga ved elva sitt utløp ved fjorden. I et normalår blir det ført over 15,2 mill. m³ vatn til Åmela kraftverk, som gir ca. 20 GWh i et normalår. De mener fempersentil sommer kan gi en minstevannføring på ca. 60 l/s.

Nordalselva

Angående fiskelivet i Nordalselva, viser Tussa Energi til at det finnes lite dokumentasjon og statistikk om dette. De fikk utført en tilstandsrapport i 2018, og denne konkluderer med at de største flaskehalsene er tilgjengelige gyteområder og bred og flat (grunn) elv. Sweco har laget en detaljplan for landskap og miljø (fiskeforbedrende tiltak) for å bedre oppvekstvilkårene i elva.

Tussa Energi påpeker at 19 % (7,5 km²) av det totale nedslagsfeltet for Norddalselva på 39 km² er overført til Åmela. Årstilsiget i hele nedslagsfeltet for Åmela kraftverk (34,2 km²) har i ny tilsigsserie (1990-2019) økt med 12,4 %. Det betyr at ca. 24 mill. m³ (22 % av totaltilsiget for kraftverket) blir overført til Åmela i et normalår og tilsvarer ca. 30 GWh. De mener fempersentil sommer kan gi en minstevannføring på ca. 100 l/s.

Tussa Energi viser til at størrelsene på en eventuell minstevannføring fra Åheimselva og Nordalselva vil være henholdsvis 60 l/s og 100 l/s, og mener dette er et lite supplement for fiskelivet i elvene. Det skal lages et arrangement for minstevannføringen og sammen med tap av kraftproduksjon, vil dette bli dyrt. Tussa Energi mener det kan være andre årsaker til den dårlige tilstanden i Nordalselva, og trekker frem ytre påvirkning som oppdrettsnæring og lakselus.

Når det gjelder begroingsproblematikken hevder Tussa Energi at, i tillegg til lav vannføring, også avsig fra landbruksareal som ligger tett på vassdraget kan være en årsak. De mener en minstevannføring på 100 l/s vil ha lite å si med tanke på gjengroing, og viser til Swecos rapport der det konkluderes med at begroingen anses som en mindre betydningsfull faktor for fisk. Tussa Energi viser også til at begroingen av høyereliggende vann og tjern ikke vil få nytte av en eventuell minstevannføring.

Tussa Energi ønsker å lage en tiltaksplan i samarbeid med elveigarlag, kommune m. fl. og mener dette vil være mer samfunnsøkonomisk enn å lage et arrangement for minstevannføring.

For ytterligere detaljer, se kravdokument og regulantens kommentarer (inkl. vedlegg) til dette på sakens side på nve.no.

NVEs vurdering og konklusjon

Klima- og miljødepartementet (KLD) har i brev av 04.07.2016 vedtatt den regionale planen for vannforvaltning i vannregion Møre og Romsdal. I vann-nett er Nordalselva registrert med god økologisk tilstand, det samme gjelder Åmela nedstrøms inntaket til Åmela kraftverk, mens Åheimselva som helhet er registrert med moderat økologisk tilstand. Miljømålet er god økologisk tilstand perioden 2022-2027. Åmelavassdraget er plassert i kategori 2.1 i rapporten «*Vannkraftkonsesjoner som kan revideres*

innen 2022» (NVE-rapport 49/2013). Rapporten kan lastes ned fra NVEs nettside om revisjon av konsesjonsvilkår.

Status i vannforvaltningsplanen og i NVE-rapport 49/2013 er imidlertid ikke styrende for hvorvidt det skal åpnes vilkårsrevisjon eller ikke. I OEDs retningslinjer er det fastsatt at det kan åpnes revisjonssak dersom de krav som er fremmet ligger innenfor det som er mulig å få endret i en vilkårsrevisjon (s. 16 i Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer).

NVE mener at det ved en vilkårsrevisjon skal legges vekt på miljøforbedrende tiltak. De miljømessige virkningene som er tatt opp i kravene påvirker allmenne interesser som ligger innenfor det som kan ivaretas gjennom konsesjonsvilkårene. Behovet for slike vilkår vurderes best gjennom en revisjonsprosess.

Når det gjelder krav knyttet til økonomiske vilkår (konsesjonsavgifter, konsesjonskraft og næringsfond) og krav knyttet til privatrettslige forhold omfattes disse normalt ikke av en vilkårsrevisjon.

Tussa Energi viser til at det ikke foreligger O/U-prosjekt i Åmelavassdraget. Det er gjennomført oppgradering av turbinen i Åmela kraftverk i 2016 og andre opprustinger og utvidelser er etter deres syn begrenset.

Vi viser til at hovedformålet med en revisjon er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger ved utbyggingen. Bestemmelser i konsesjonen om høyeste og laveste regulerte vannstand (HRV og LRV) samt overføringer kommer ikke inn under hva som kan revideres. Revisjonen åpner imidlertid for å vurdere endring iblant annet manøvreringspraksis, minstevannføringslipp, biotopjusterende tiltak og utsetting av fisk.

NVE vil i sin behandling følge OEDs «Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner» av 25.05.2012.

NVE vedtar at det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon etter vassdragsreguleringslovens § 8 med grunnlag i vurderingene over. Vilårsrevisjonen gjelder vilkårene for følgende konsesjon gitt ved Kongelig resolusjon av:

- **16. juni 1972: Betingelser for L/L Tussa kraft til erverv av bruksrett og til å regulere Åmelavassdraget m.v.**

NVE viser også til etterfølgende planendringer knyttet til konsesjonen.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Det kan være utfordringer knyttet til koronaviruset, blant annet for saker som ønskes behandlet politisk. Dersom det ikke er mulig å sende en klage innen tre uker, må det sendes en begrunnet søknad om utsatt klagefrist til nve@nve.no. Se også informasjon om frister i forbindelse med koronapandemien på våre nettsider: <https://www.nve.no/nytt-fra-nve/andre-nyhetssaker/nves-frister-gjelder-som-normalt-soknader-behandles-enkeltvis/>.

Videre saksgang

NVE ber om at Tussa Energi AS utarbeider et revisjonsdokument i tråd med mal for revisjonsdokument og OEDs «Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner». Mal for revisjonsdokument ligger vedlagt.

Ved utarbeidelse av revisjonsdokumentet skal man legge vekt på de forholdene som fremgår av kravdokumentene. Ved behov for ytterligere presisering og prioritering av kravene bør dette skje i dialog mellom kravstillerne, Tussa Energi AS og NVE med formål å få frem et best mulig underlag for revisjonsdokumentet. Dersom det er aktuelt å samordne opprustnings- og utvidelsesprosjekter med revisjonen må den videre prosessen rundt dette avklares med NVE før utarbeidelse av revisjonsdokumentet.

NVE vil anmode om at kotehøyder for reguleringer og annet oppgis i henhold til Kartverkets nyeste høydesystem (NN2000). Om nødvendig bør disse kotehøydene oppmåles på nytt.

Revisjonsdokumentet skal sendes til NVE for kvalitetskontroll før det kan endelig godkjennes og sendes på høring. Vi ber om at det lages et utkast til revisjonsdokument **innen 26.11.2021**. Ta gjerne kontakt med vår saksbehandler for å avklare innholdet i dokumentet.

NVE vil sende revisjonsdokument til berørte parter for uttalelse. Dokumentet legges ut til offentlig ettersyn lokalt og på internett, og kunngjøres i lokalpressen. Det vil etter høringen bli foretatt en befarings i området, ev. også avholdt møte med kommunene. NVE skal etter dette gi sin innstilling til Olje- og energidepartementet.

For nærmere informasjon om saksbehandlingen viser vi til OEDs «Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner» og annen nyttig informasjon som finnes på [NVEs nettside om revisjon av konsesjonsvilkår](#). Malen for revisjonsdokumentet ligger vedlagt.

Øvrige merknader

Tussa Energi ba NVE i søknad av 16.06.2020 om godkjenning av plan for fiskeforbedrende tiltak i Norddalselva. På grunn av behov for samordning av pågående prosesser ba Tussa Energi om at saken ble satt på vent. NVE har i brev av 21.01.2021 bedt Tussa Energi om å sende inn planen på nytt med revidert fremdriftsplan, slik at vi kan ta denne til behandling.

Med hilsen

Inga Katrine Johansen Nordberg
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Dag Aamelfot
Elias Øvregård
Grunneigarane på Brudevoll v/Ole Martin Brudevoll
Nordal og Tverberg grunneigarlag v/Bjørnar Osnes
Sigurd Asklund
Vanylven kommune
Vik elveigarlag/grunneigarlag v/Bernt L. Thue
Åheim Elveigarlag

Orientering om rett til å klage

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: Skrive hvilket vedtak du klager på. Skrive hvilket resultat du ønsker. Opplyse om du klager innenfor fristen. Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.